

| Saksnummer | Utvalg | Møtedato |
|------------|-------------------------------|------------|
| | Komite for Oppvekst og kultur | 23.11.2016 |
| | Bystyret | 08.12.2016 |

Bosetting av flyktninger 2017

Rådmannens forslag til innstilling

1. Bodø kommune skal bosette 128 flyktninger i 2017, hvorav 18 enslige mindreårige. Inntil 5 enslige mindreårige kan være under 15 år forutsatt at det er tilgjengelig fosterhjem, mulighet for bosetting i nær familie eller plass i allerede etablert bemannet bofellesskap

Sammendrag

Denne saken omhandler antall flyktninger Bodø kommune skal bosette i 2017. Bodø kommune er anmodet om å bosette 140 flyktninger i 2017, hvorav 18 plasser for enslige mindreårige flyktninger (EM). 8 av disse ønsker IMDi er for EM under 15 år. Bosettingsbehov for 2017 er betydelig redusert grunnet nedgang i asylankomstene til landet og fordi flere får avslag. Kommune har bygd opp en organisasjon som kan ivareta 110 ordinære bosettinger og ca. 35 enslige mindreårige primært over 15 år. Økning av ordinær bosetting til 122 som anmodet vil medføre økt ressursbehov som det ikke er budsjettmessig dekning for. Kommunen skal dessuten etablere integreringsmottak i 2017 som vil bli ressurskrevende. I tillegg har Bodø voksenopplæring allerede akutt behov for flere undervisningsrom som må løses budsjettmessig og praktisk i forbindelse med egen politisk sak første kvartal 2017. Rådmannen anbefaler 110 ordinære bosettinger i 2017. Skal Bodø kommune bosette 8 EM under 15 år må det etableres ny heldøgns bemannet botiltak. Dette vil være krevende økonomisk og vil medføre økonomisk risiko på grunn usikre behov for bosetting av EM fra 2018. Rådmannen vurderer likevel at Bodø kommune bør bosette 18 EM i 2017, men at dette primært er ungdommer over 15 år og at etablert organisasjon benyttes til bosettingen.

Saksopplysninger

Bodø kommune er i brev fra Integrerings og mangfolddirektoratet (IMDi) datert 10.okt 2016 anmodet om å bosette 140 flyktninger i 2017. Av disse ber IMDi om at 18 plasser er forbeholdt enslige mindreårige (EM), hvorav 8 skal være for EM under 15 år og være disponert for Bufetat.

Behov for bosetting i 2017 er redusert betraktelig grunnet lave asylankomster og færre som innvilges opphold. IMDi ber kommunene bosette 13000 flyktninger i 2017, av disse 1100 enslige mindreårige. 40 % av enslige mindreårige er under 15 år. I november 2015 så det ut til at hele 21 000 flyktninger ville trenge bosetting i 2017. Tall for 2018 er usikre og IMDi vil komme tilbake til dette til neste år.

For 2016 vedtok bystyret i PS170/15 å bosette 140 flyktninger, hvorav 35 EM. Vedtak for 2015 var opprinnelig 90 men ble i bystyret i juni 2015 økt til 112.

For å ivareta 110 ordinære bosettinger + familiegjenforening ble involverte virksomheter styrket med til sammen 4,4 mill i 2016 i forbindelse med økonomiplan 2016-2019. Styrkingen skulle økes jevnt til og med 2019 forutsatt samme antall bosatte.

For å ivareta bosetting av 35 enslige mindreårige flykninger ble det i formannskapet PS23/2016 vedtatt å etablere heldøgns bemannet bofellesskap, miljøtjeneste og styrking av involverte tjenester. Det meste av styrkingen er gjort. 2-3 årsverk er vakant i botiltaket og styrking av flyktningkontoret avvantes i påvente av økt bosetting.

Bodø kommune ligger an til å bosette ca. 130 av vedtatte 140 i 2016. Restbosetting skyldes få bosettingsklare enslige mindreårige fordi norske kommuner har sagt ja til å bosette flere i 2016 enn det reelle behovet. IMDi ba i september kommuner som ikke hadde etablert apparat for bosetting av EM om å stanse etableringen og eventuelt omgjøre plassene til ordinær bosetting.

Status bosetting per oktober og forventet antall bosatte i løpet av 2016:

- **Enslige voksne og voksne med barn:** Bosatt eller gjort avtale om bosetting av **108** (vedtatt 105)
- **Enslige mindreårige:** 17 per oktober. Tre enslige mindreårige er under 15 år. En bor i bemannet bofellesskap, en hos nær familie og en skal flytte i fosterhjem. Øvrige i alder 15-18 år. I dialog med IMDi er det forventet at Bodø ikke kan påregne å bosette flere enn ca. **20-25** av vedtatte 35 i 2016. Flyktningkontoret vil be IMDi om at plasser kommunen ikke får bosatt opp til 25 overføres til 2017.
- **Familiegjenforening:** Forventes ca. **25** av 35 budsjettert, som medfører reduserte inntekter i 2017.

Bodø kommune skal i samarbeid med Tverlandet mottak og Karrieresenter Bodø etablere integreringsmottak for 60 beboere i asylmottak i 2017. Deltakere er asylsøkere som forventes å få opphold eller som har fått oppholdstillatelse (se bystyrets PS125/16 for detaljer). Kommunen har ansvar for å tilby deltakerne fulltids kvalifiseringsprogram bestående av karriereveiledning, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, språktrening, arbeidsrettede aktiviteter med mer. Dette vil medføre betydelig økt aktivitet for spesielt flyktningkontoret og Bodø voksenopplæring i 2017. Kommunen vil få dekket ca. kr.1,4 mill av merkostnader til lønn ansatte flyktningkontoret og Bodø voksenopplæring (BVO), lokaler, kjøp av tiltak, utvikling, koordinering, incentiv-/bonusordning for deltakere med mer.

Vurderinger

Ordinær bosetting og bosetting av enslige mindreårige vurderes separat da bosettingen gir ulike inntekter og kostander.

Ordinær bosetting:

I vurderingen tas det stilling til bosetting av 110 som det er budsjettert for i økonomiplan 2016-2019 og 122 som er antallet IMDi har anmodet om:

- Bosetting av 110 gir budsjetttramme på 96,8 mill, nedgang på kr. 1,6 mill fra budsjetterte 98,4 mill. Reduksjon skyldes færre familiegjenforente i 2016 enn budsjettert og nedjustering av antall for 2017. Redusert ramme løses gjennom å redusere noe planlagt styring, samt nedjustering av budsjetterte kostnader til sosialhjelp. Lavere antall enn 110 vil gi ytterligere reduserte inntekter som må tas fra allerede iverksatt styrking.

- Bosetting av 122 gir budsjetteramme på kr. 99.3 mill, økning med 0,9 mill fra budsjetterte 98,4 mill. Ramme gjør det så vidt mulig å opprettholde planlagt styrking for 2017, men gir ikke rom for ytterligere styrking da økt ramme spises opp av økte variable kostnader til introduksjonsstønad, sosialhjelp, tolk med mer.
- Foruten Bodø voksenopplæring forventer involverte virksomheter at bosetting av 110 kan løses gjennom styrking gjort i 2016 og redusert styrking i 2017.
- Regnbuen barnehage er allerede presset på lokaler og personell ved dagens bosetting. Økning til 122 kan medføre behov for utvidelse som gir nye terskelkostnader.
- Flyktningkontoret er presset personellmessig allerede ved bosetting av 110 og vil ha behov for styrking ved bosetting av 122.
- Bodø voksenopplæring mangler allerede ved dagens bosetting 1 undervisningsrom og vil for 2017 mangler opptil 4 undervisningsrom ved bosetting av 110 og opptil 5 undervisningsrom ved bosetting av 122. I tillegg vil etablering av integreringsmottak medfører behov for ytterligere 2-3 undervisningsrom i løpet av 2017. BVOs lokaler i Bankgata er midlertidige og fra 2018 er det behov for å flytte ordinær grunnskole og enslige mindreårige til nye lokaler, i alt 7 undervisningsrom, personalrom, administrasjon, toaletter osv. Verken utfordringene for 2017 eller 2018 er per tiden løst budsjettmessig, og vil bli behandlet i egen politisk sak i løpet av første kvartal 2017.
- Tilgang på boliger de siste par årene har ikke vært til hinder for bosetting. Kommunen forventer å kunne dekke behov både ved bosetting av 110 og 122, men vil også i 2017 være avhengig at det kan benyttes kommunale boliger, innleide boliger, at flyktninger skaffer seg bolig selv og at det kjøpes inn nye boliger som benyttes av større familier eller som bokollektiv for enslige mindreårige.
- Analyse av det lokale arbeidsmarked og bosattes kompetanse og resultater viser tendens til stadig større gap mellom kvalifikasjoner og krav. Fortsetter denne tendensen vil økning til 122 bosatte medføre at færre avsluttes til ordinært arbeid og flere til sosialhjelp.

Arbeidsmarkedet i regionen viser som for landet for øvrig nedgang i ufaglærte jobber og større krav til formell kompetanse. Analyse av utdannelsesnivå for deltakere som har avsluttet introduksjonsprogram viser for 2015 og 2016 nedgang i andel som hadde videregående skole eller høyskole fra hjemlandet og større andel som har under grunnskolenivå sammenlignet med årene 2013 og 2014. Resultat for avslutning til arbeid viser liten forskjell i type jobber personer med utdanning skaffer seg sammenlignet med deltakere uten utdanning.

| | Udanningsnivå | | | | Arbeidsfering |
|----------------------------------|------------------|------------|--------------------|-----------------------|---------------|
| | Under grunnskole | Grunnskole | Videregående skole | Høyskole/ universitet | |
| 2016 1.1.-30.09. 59 deltakere | 44 % | 8 % | 26 % | 22 % | 80 % |
| 2015 89 deltakere | 43 % | 10 % | 22 % | 25 % | 58 % |
| 2014 78 deltakere | 33 % | 5 % | 27 % | 35 % | 64 % |
| 2013 71 deltakere | 37 % | 10 % | 32 % | 21 % | 69 % |

Integreringsmottak medfører at Bodø kommune får ansvar for at 45-50 voksne asylsøkere i integreringsmottaket deltar i fulltids program bestående av norsk, samfunnskunnskap, arbeidsrettede tiltak med mer. Per oktober er det ikke laget budsjett for dette arbeidet, men det forventes at tilskudd ikke vil dekke nødvendig styrking og øvrige kostnader. Flyktningkontoret og Bodø voksenopplæring må også påregne å løse oppdraget med eksisterende ressurser, som vil påvirke evne til å følge opp ordinær bosetting og introduksjonsordningen.

Enslige mindreårige:

Når alle planlagte ansettelser er gjort er det etablert organisasjon for å ivareta ca. 35 enslige mindreårige primært over 15 år. Det er gjort faste ansettelser som gjør det hensiktsmessig at kommunen opprettholder bosetting av EM de kommende årene.

Forutsatt at det bosettes 25 EM i 2016 må det bosettes ytterligere 10-15 EM over 15 år og 2-3 i fosterhjem i 2017 for å ivareta aktivitetsnivå for etablert organisasjon. Skulle Bodø kommune påta seg oppgaven å bosette 8 EM under 15 som anmodet vil dette med stor sannsynlighet kreve etablering av heldøgns bemannet institusjon for 4-5 barn. Fosterhjem og bosetting hos nær familie vil ofte best ivareta behov for EM under 15 år. Likevel er heldøgns bemannet institusjon mye brukt boform fordi det er krevende å rekruttere nok godkjente fosterhjem.

Kommunal institusjon vil medføre behov for anslagsvis over 10 nye årsverk, i tillegg til fremskaffelse av egnet bygg og annen styrking av organisasjonen. Lave asylankomster og usikre prognoser for behov ut over 2017 gjør en slik etablering økonomisk risikabel for Bodø kommune.

Kommunen har høsten 2016 etablert et bemannet bofellesskap som primært er tiltenkt EM over 15 år med utvidet behov for oppfølging. Bofellesskapet kan når barnevernet vurderer det tilfredsstillende brukes til barn under 15 år. Styrking av bemanningen kan være aktuelt hvis det kan dekke omsorgsbehovet til de aktuelle barna. Alle fem plassene i bofellesskapet er i bruk per oktober 2016, men dette kan endre seg i løpet av 2017.

I tertialrapport 2 for 2016 er det stipulert overskudd på kr. 3,1 mill ved bosetting av 25 av 35 EM i 2016. Overskudd foreslås avsatt til fond for å dekke antatt underdekning kommende år. Ved bosetting av 35 som planlagt forventes det underdekning på ca. kr. 2 mill årlig som søkes dekket i økonomiplan fra 2018. Skal kommunen bosette 8 EM under 15 år som anmodet må det forventes at underdekningen blir større.

Konklusjon og anbefaling

Rådmannen konkluderer med at Bodø kommune kan øke ordinær bosetting fra 105 til 110 for 2017. Dette vil gi tilstrekkelig inntekter til å opprettholde gjennomført styrking og organisasjonen vil være i stand til å løse oppdrag uten ytterligere styrking. Etablering av integreringsmottak og akutt behov for større lokaler til voksenopplæringen må løses praktisk og budsjettmessig i 2017. Selv om bosetting av 122 som anmodet vil gi høyere inntekter vil det verken løse budsjettmessige utfordringer eller gi rom for nødvendig styrking av tjenestene.

Rådmannen konkluderer også med at Bodø kommune ikke bør etablere flere heldøgns bemannede botiltak i 2017 da dette er økonomisk risikabelt på grunn av usikre bosettingsbehov de kommende årene. Dette medfører at Bodø kommune ikke kan forplikte seg til å bosette 8 EM under 15 år som anmodet. Kommunen ønsker derimot å utnytte kapasitet som er etablert og kan derfor bosette 18 enslige mindreårige primært over 15 år. EM under 15 år kan bosettes i fosterhjem eller hos nær familie, eller hvis eventuell ledig plass i etablert bofellesskap kan dekke behov.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Arne Øvsthus
Kommunaldirektør

Saksbehandler: Daniel Wie Sandbakk

Vennligst ikke slett noe etter denne linjen>

